

Расизм і гендерні стереотипи

Стереотипи — регулятори соціальних відносин, їх вирізняє економія мислення, своєрідний «захист», тобто виправдання власної поведінки, задоволення агресивних тенденцій, спосіб виходу групового напруження, стійкість.

Класифікація стереотипів:

- антропологічні (проявляються у тому разі, якщо оцінка внутрішніх, психологічних якостей людини, оцінка її особистості залежить від її антропологічних ознак, тобто від особливостей фізичного вигляду);
- етнонаціональні (виявляються тоді, коли психологічна оцінка людини опосередкована її належністю до тієї чи іншої нації, раси, етнічної групи);
- соціально-статусні (полягають в залежності оцінки особистісних якостей індивіда від його соціального статусу);
- соціально-рольові (проявляються в підпорядкованості оцінки особистісних якостей індивіда його соціальній ролі, рольовим функціям);
- експресивно-естетичні (визначаються залежністю оцінки особистості від зовнішньої привабливості людини: чим привабливішою здається зовнішність людини, тим позитивнішими особистісними рисами її наділяють);
- вербально-поведінкові (пов'язані із залежністю оцінки особистості від зовнішніх особливостей — мови, міміки, пантоміміки та ін.).

В умовах нинішнього швидкого ритму життя стереотипи певною мірою нам допомагають. Вони економлять час, не примушуючи довго роздумувати над тим чи іншим питанням. Часу на обдумування певних явищ часто не вистачає, а установка дає можливість орієнтуватися в нашому швидкоплинному світі. Таким чином ми економимо свій час, звертаючи увагу лише на те, що для нас важливо. Проте, не все варто приймати просто на віру.

Гендер – стать, яку «приписали» даній людині від імені суспільства уповноважені на те органи, інакше - паспортна стать, або стать у документах. Гендерні відмінності формуються у процесі соціалізації - навчання ролі чоловіків і жінок, який відбувається від перших днів народження до статевозрілого віку, і меншою мірою - пізніше. На це впливають сімейне виховання, школа, взаємодія з іншими дітьми та ігрова активність. Розуміння відмінностей між статями формується починаючи приблизно з двохрічного віку. Гендерна система функціонує через ряд стереотипів - стандартних моделей поведінки, які напрацьовані у суспільстві і базуються на відповідному тлумаченні понять "чоловіче" і "жіноче".

Упередження - це ірраціональне, негнучке ставлення до цілої категорії людей. Можливі і позитивні упередження, але звичайно упередження являє собою негативні почуття - антипатію, ворожнечу, або навіть страх.

Дискримінація пов'язана із свавільною відмовою у привілеях, престижі та владі тим членам меншин, чия кваліфікація є такою ж самою, як і у членів домінантної групи. Упередження необов'язково поєднуються із дискримінацією; тому що міжособові стосунки не обов'язково будуються на єдності ставлень та дій. У повсякденній промові терміни "забобон" і "дискримінація" часто взаємозамінні. Забобоном вважається упереджене відношення до членів іншої групи.

Відомий американський соціолог Роберт Мертон ідентифікує чотири види взаємовідношення між упередженням та дискримінацією і відповідних типів індивідів:

- 1) стійкий ліберал - людина без упереджень, що не вдається до дискримінації навіть під соціальним тиском за дискримінацію;
- 2) нестійкий ліберал - людина без упереджень, що вдається до дискримінації під соціальним тиском за дискримінацію;
- 3) нестійкий антиліберал - упереджена людина, що не вдається до дискримінації під соціальним тиском проти дискримінації;
- 4) стійкий антиліберал - упереджена людина, що непохитно діє за тими поглядами, яких притримується, навіть коли є соціальний тиск проти дискримінації

Расизм - світогляд, а також політичні теорії і практики, що ґрунтуються на расовій дискримінації, на уявленні про поділ людей на біологічно різні групи на основі видимих особливостей зовнішнього вигляду як: колір шкіри, структура та колір волосся, риси обличчя, будова тіла тощо, тобто на раси, і різному ставленні до людей та їх спільностей залежно від їх приналежності до цих груп (рас).

Ксенофобія від грецьких слів (ксенос), що означає «чужинець», «незнайомець», та (фобос), що означає «страх», - це система поглядів, що виявляється у нав'язливому страху стосовно чужинців чи просто чогось незнайомого, чужозем-

ного, або страх перед чужоземцями та ненависть до них. У науковій фантастиці ксенофобія - страх перед інопланетянами.

Протилежний випадок становить позитивна дискримінація, під якою розуміються політичні заходи, спрямовані на врахування статі, раси або етнічної приналежності суб'єкта з метою забезпечення рівності можливостей для представників груп населення, які піддаються або піддавалися раніше дискримінації. Є важливим чинником подолання гендерної нерівності, орієнтована на збільшення представленості жінок у сфері зайнятості, освіти і бізнесу, з яких вони були історично виключені.

Толерантність - здатність індивіда сприймати без агресії думки, які відрізняються від власних, а також особливості поведінки та способу життя інших. Терпимість до іншого (незвичного) способу життя, поведінки, звичаїв, почуттів, ідей, вірувань. Толерантність має свій діапазон, виходячи за який індивід втрачає можливість для нормального існування. Це також стосується і більших утворень; громада, нація, етнос, раса.

Емпатія (англ. empathy від (грец. «patho») - співпереживання) - розуміння відносин, почуттів, психічних станів іншої особи в формі співпереживання.

